

Længe leve det ubegribelige!

Ældre mennesker taler så langsomt. Jeg lytter til en ældre tyrkisk kvinde og tænker en hel over vores kulturelle forhold til tid. At lytte er en forudsætning for at indgå i en dialog. Jeg ønsker at forstå, hvad kvinden siger. Jeg tænker på de demokratiske processer, og at de tager tid. Sidstnævnte, fordi samtalen med den tyrkiske kvinde kom til at handle om de forskellige politiske systemer i vores lande og diktaturers hurtige beslutningsprocesser. Er vores demokrati mislykkedes?

I en række år har jeg haft en ko som følgesvend. Det er en meget kultiveret ko, der har en masse synspunkter, især når det kommer til kunst og politik, men også i forhold til mere filosofiske spørgsmål. Jeg taler med hende om vores vestlige samfunds forhold til tid, effektivitet og lønsomhed, for eksempel, men også om det der med ideen om, hvad der skaber mening i livet.

Der er så meget i vores samfund, der er indordnet i forskellige systemer for at kunne styre os og vores handlinger. Kunsten bryder ind i disse systemer og sætter spørgsmålstejn ved de

konventioner, der er etableret som sandheder. Kunsten stimulerer til kritisk tænkning, der er afgørende for, at vi ikke bliver forført af politisk populisme. Dette er min ko helt og holdent med på. Hun mener også, at innovativ kunst ikke skal indordne sig. Den skal få os til at tænke det utænkelige, at gøre det umulige. Jeg fortsætter og siger, at i dag lukkes munden på kunstnere i mange lande, idet kunsten giver stemme til det, som ellers ikke siges. Vi ved, at dette f.eks. gælder i Tyrkiet, men jeg vil påstå, at der er tendens til dette, selv i vores vesteuropæiske lande.

I modsætning til underholdningsindustrien vil kunsten mere end blot stryge publikum med håret. Stikkende, klæbrigt eller skarpt, højt, dæmpet eller i en helt anden frekvens, ufattelig smukt eller skræmmende grimt. Det betyder ikke, at vi ikke behøver at blive forført eller helt uproblematisk blive bekræftet. Det betyder blot, at vi har brug for at tillægge det kunstneriske udtryk en betydning, der rækker langt udover det underholdende aspekt. Det handler om udviklingen af vores evne til at handle, kommunikere og tage aktiv del i samfundet, at tage os tid - en forudsætning for demokrati.

I mange europæiske lande forsvinder statslige tilskud til nyskabende kunst uden en diskussion om at det, der skabes i dag, vil være historie i morgen. Hvad der ikke skabes i dag, det der forhindrer deltagende kultur, bliver også til en del af vores historieskrivning. Nedskæringerne på kulturområdet påvirker i første omgang innovative udtryksformer og den unge generations søgen efter alternative produktions- og præsentationsformer, og det stresser forholdet til tid.

At føre denne dialog med en ko, giver et andet perspektiv på problemet. Det kan være, at en ko tygger drøv syv til ti timer om dagen. Dette gør hun samtidig med, at hun ligger blødt. Selv spiser jeg alt for hurtigt. Og eftersom jeg også spiser for meget, får jeg dårlig samvittighed og vil gerne i gang, alt for hurtigt efter jeg har spist. Det giver fordøjelsesproblemer. Min ko minder mig om, hvor meget smartere hun er end mig. Og måske er det sådan. Hun giver sig tid til at tænke. Hendes tilgang påvirker også mig. Ikke at jeg pludselig bare ønsker at ligge blødt og spise langsomt, men nok til, at det giver lidt perspektiv på de spørgsmål, hvor kunsten kan være et muligt svar.

Mange kunstnere udvikler nye former for dialog og interaktion og vender ryggen til traditionelle institutioner, men stærke konventioner hindrer udviklingen af den type nye formater, der kræves for at kunst kan opfattes som relevant, også for folk, der ikke omfatter det traditionelle publikum. Hvem får muligheden for at blive hørt og udtrykke sig gennem kunst? Hvem tager vi os tid til at lytte til? Det handler i sin forlængelse om ytringsfriheden.

Forskellige finansieringsmodeller giver forskellige vilkår, ikke kun for produktion og organisation uden også præsentation og interaktion. Skattefinansierede institutioner har en højere grad af innovative, eksperimenterende aktiviteter og kan tage risici, som en privat finansieret eller fuldt kommerciel institution ikke kan. Kulturpolitikken bestemmer om kunsten bør betragtes som en vare, der er tilrettet ud fra markedsvilkårene eller som en kulturel ret for alle borgere, uanset indkomst, geografisk eller kulturel bopæl. Igen, det handler om sprog og om, hvem der bliver hørt.

(Her følger en diskussion med koen, hvor vi ikke er enige. Det er temmelig uinteressant og handler om det der med dyrerettigheder og ligestilling.....)

Det er let at sige at demokrati er baseret på, at hver person har en stemme, men hvem bliver der lyttet til? Hvem har ret til at definere og formulere virkeligheden? Og hvordan får vi den sproglige bevidsthed også til at omfatte det, der ikke bliver sagt? Jeg ved stadig for lidt om Danmark, men i Sverige har vi det svenske sprog, fem mindretalssprog og tegnsproget. De er vores officielle sprog, men i hverdagen taler vi omkring 200 sprog, ud over alle andre kommunikative sproglige kompetencer, vi har tilegnet os.

Min ko siger: Vi skal øve os i vores evne til at lytte, til at tage os tid til positiv og konstruktiv tænkning. I dag mere end nogensinde. At kunne se det positive i alt det, der er skidt, er dog ikke det samme som at være naiv.

Jag mener at kunne formå at se vores forskelle (forskellige kulturer, forskellige sprog) som tilgange. Vi er simpelthen nødt til at kigge efter modsætningerne i os selv for at kunne gøre plads til det ubegribelige. Bare så vi kan leve kreativt, innovativt og værdigt. "We are in the world to be at home somewhere", siger Tamási Áron. At føle sig hjemme kræver delagtiggørelse og mulighed for at være med i samtalen. Måske er vi nødt til at blive mindet om, at for hundrede år siden var der ifølge Sveriges Statistik 2,4% af den svenske befolkning, der blev tvunget til at forlade deres land ... Hvor mange var der mon i Danmark?

Ældre mennesker taler så langsomt, børn taler hurtigt. Jeg lytter til en pige på 5 år, og har tid til at tænke en hel del på vores forhold til tid. At lytte er en forudsætning for at indgå i en dialog. Jeg ønsker at forstå, hvad hun siger, og jeg tænker på de demokratiske processer, og at de tager tid. Sidstnævnte fordi samtalen kom til at handle om pigens nye kat. Hun havde et behov for at fortælle i detaljer om noget, der ændrede hendes liv. Hun er vokset op i en

sikker og ordentlig demokratisk velfærdsstat, der giver mig mulighed for at sidde ned og lytte. Da hun er færdig med at tale, synger jeg en sang. Derefter går jeg med min ko ud på græs...

Trevlig sommar!

Efva

Tiden optager os også i Dansehallerne. Efter sommeren er tiden inde. I september flytter vi, som du måske allerede ved, til Regnbuepladsen og tager hul på at skrive endnu et spændende kapitel til vores historie. En historie, som vi gerne vil skrive og dele med dig. Nye muligheder åbner sig, vi bevæger os for at bevæge dig.

Hver måned skriver Dansehallerne kunstneriske leder Efva Lilja et indlæg med refleksioner over kunsten og dens betydning i vores samfund og samtid. Indlægget bringes i Dansehallerne nyhedsbrev og på danhallerne.dk.